

розширення меж креативності всіх його учасників. Саме наявність креативного середовища, створення якого можна вважати домінантою навчально-виховної роботи на факультеті, сприяє різносторонній реалізації різноманітних обдарувань творчої особистості майбутнього педагога.

Описана модель відображає конкретний досвід педагогічного колективу Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка з утілення в життя ідей І. А. Зязюна з естетизації освітнього середовища.

«Пишаюся, що причетний до утворення і становлення факультету початкових класів, нині – психолого-педагогічного, яке відбулося за часів мого ректорства... Факультет, на мою думку, вже давно відіграє в педагогічному університеті роль Інституту естетики дитинства» [2, с. 9].

Список використаних джерел

1. Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / ред. Зязюн І. А. – Вип. 4. – Київ – Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2012. – С. 6 – 11.
2. Психолого-педагогічний факультет Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка : історична, організаційно-педагогічна і науково-методична ретроспектива: монографія / авт. кол. : В. І. Березан, Т. О. Благова, Н. В. Гібалова та ін.: за ред. Н. Д. Карапузової. – Полтава : Дивосвіт, 2014 – 452 с.

Коновець С. В., д.п.н., професор,
академік, головний науковий
співробітник, Інститут проблем
виховання НАПН України (м. Київ)

ПРЕКРАСНА ЛЮДИНА, МУДРИЙ УЧИТЕЛЬ, ФІЛОСОФ І ВЧЕНИЙ

Сьогодні можна без жодного сумніву стверджувати те, як пощастило колишнім студентам початку 70-х років минулого століття навчатися і виховуватися в одного з найвідоміших сучасних учених, видатного філософа й педагога, прекрасної Людини, мудрого Учителя – Івана Андрійовича Зязюна. Адже вони опановували справжню скарбницю педагогічного, духовного, естетичного та етичного досвіду академіка.

Саме Зязюн І. А. підкреслював особливу роль учителів, вихователів, наставників у цілісному й гармонійному розвитку особистості. Його внесок до сучасної філософської і педагогічної галузей науки непересічний, оскільки складається, перш за все, із широко відомих наукових концепцій: «філософії освіти», «педагогіки добра», «педагогічної майстерності», котрі були побудовані на гуманістичних засадах та екзистенційному світосприйнятті автора.

Упродовж усього життя учений-мислитель послідовно та впевнено дотримувався своїх переконань, закладених у розроблену ним концепцію філософії освіти, про те що: «Смисл і ціль освіти – людина у постійному

розвитку, її духовне становлення, гармонія її відносин із собою та іншими людьми, зі світом. У такий спосіб освіта на державному рівні створює умови розвитку – саморозвитку, виховання – самовиховання, навчання – самонавчання всіх і кожного. Під освітою розуміється процес уходження людини в життя суспільства, в цілісний світ живої і «неживої» природи. Отже, система освіти створюється для людини, функціонує і розвивається в її інтересах, слугує повноцінному розвитку особистості і в ідеалі її призначення – щастя людини» [1, с. 14].

Евристично підходячи до проблеми філософії освіти, І. А. Зязюн стверджував, що «Філософія освіти – це і філософія, і наука. В той же час, вона використовує підходи і знання всіх рефлексивних дисциплін – методології, аксіології, історії, культурології, власне філософії. Її інтерес – педагогіка і освіта, тому все запозичене з інших дисциплін вона використовує для вибудови моделі подолання кризи освіти, для обговорення найзагальніших проблем педагогічної діяльності, проектування шляхів побудови нової педагогічної науки» [2, с. 35].

Важливо наголосити, що великого значення в сучасних умовах набирає запропоноване І. А. Зязюном розуміння природи особистісної сутності. На його погляд, «особистість не може бути самодостатнім виміром чи кінцевим результатом смислової вибудови Людини. Адже смисл набувається постійно змінюваними відношеннями і зв'язками з сутнісними складниками людського буття; особистість і Людина відрізняються тим, що перша є способом, інструментом, засобом організації досягнень другої. Перша отримує смисл і життєвість у другій. Можна з переконливістю стверджувати, що особистість в якості психологічного інструмента може «озовнішуватись», про неї можна, необхідно рефлексувати «заочно» і це зовсім не суперечить трансцендентуючій, змінній природі людини» [3, с. 326].

Базуючись на основах філософії гуманізму й авторської педагогічної концепції педагогіки добра, І. А. Зязюн у працях «Естетичні засади розвитку особистості», «Мистецтво у розвитку особистості», «Естетичний досвід особи: формування і сфери впливу» детально розглядав феномен розвитку гармонійної творчої особистості, наполягаючи на необхідності сприяти всезагальному розвитку особистості, формуванню її культури, індивідуального досвіду, творчої інтуїції і творчої самовіддачі, соціальної та екологічної відповідальності, глобальної самосвідомості.

Надаючи особливого значення цілісному гармонійному розвитку особистості вчителя, І. А. Зязюн у книзі «Краса педагогічної дії» підкреслював: «Вчитель, його майстерність, його талант – невичерпне джерело багатства народу...» і вважав, що педагогіка не може існувати без учителя, який має впроваджувати її принципи «красою педагогічної дії» [2, с. 4]. На думку дослідника, «у педагогічній дії є два рівнозначні суб'єкти за змістовною сутністю – Людина і Людина. Вони мають створювати один одному відчуття спокою, рівноваги, благополуччя, щастя. Як це зробити, знає передусім педагог. Він має навчити цього своїх учнів незалежно від предмета викладання. Навчити ненав'язливо, нетенденційно, мимовільно. Навчити своєю поведінкою, своїм статусом, своїми Знаннями, своєю Людяністю, своєю Свободою, своїм Щастям, своїм Талантом» [4, с. 74].

Відтак, беручи до уваги відоме – лише творчий учитель може сформува-ти творчу особистість учня, – безумовно унікальною вбачається теоретично-методична спадщина мудрого філософа і педагога, присвячена дослідженню актуальної проблеми педагогічної майстерності. Цілком справедливим є те, що у концепції педагогічної майстерності І. А. Зязюна стверджується: для цілісного гармонійного особистості учителя конче необхідне поєднання його високого професіоналізму, культури, інтелігентності, соціальної зрі-лості та творчого початку [5].

Список використаних джерел

1. Зязюн І. А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти / І. А. Зязюн // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : [монографія] / за ред. І. А. Зязюна. – К., 2000.
2. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студ. середніх та вищ. навч. закл. / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К.: Україно-фінський ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
3. Зязюн І. А. Людина в контексті гуманітарної філософії / Іван Зязюн // Професійна освіта : педагогіка і психологія : пол.-укр.; укр. – пол. [щорічник] / за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова; К., 1999. – [Вип.] №1.
4. Зязюн І. А. Педагогіка добра : ідеали і реалії : наук. метод. посіб. / І.А. Зязюн. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
5. Педагогічна майстерність : підруч. / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.]; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища школа, 1997. – 349 с.

Кравченко А. П., к.юрид.н., доцент,
Полтавський інститут економіки і
права (м. Полтава)

ЛЮБОВ І ПАТРІОТИЗМ: ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОДІЇ

Людина беззахисна від народження і тому має сильну потребу в інших людях. Вони потрібні і почуттям її, і розуму. Рятуючись від самотності, людина шукає захисту в соціумі. І тільки сповідуючи любов до людей, ми можемо привернути їх до себе, добитись їхнього довір'я. Саме цим і пояснюється наша любов до інших людей.

Проте можна любити не тільки людину. Любов до природи для людей теж дуже важлива. Але любов до природи – це не тільки любов до краси. Звичайно, в природі багато красивого – і дерева, і квіти, і птахи, і тварини. Та любов до природи і є любов'ю до своєї країни – це патріотизм, як і плач Христа за Єрусалимом, що наповнений любов'ю до своєї країни. Патріотизм має багато різновидів.

Перший з них – любов до рідної домівки: до місця, де ми росли; до старих друзів, знайомих облич, знайомих краєвидів, запахів і звуків. З любов'ю до рідної домівки пов'язана любов до свого укладу життя. Любов до місцевої говірки і – рідше – любов до рідної мови. У нашому розумінні – це буде